

Jednejme spolu po příkladu Kristově III

Ko 3,12-17

7. Bud'me ochotni trpělivě naslouchat druhému. Jakub 1,19-20: „*Pamatujte si, moji milovaní bratří: každý člověk ať je rychlý k naslouchání, ale pomalý k mluvení, pomalý k hněvu; vždyť lidským hněvem spravedlnost Boží neprosadíš.*“ Jakub zde cílí na oblast našich vzájemných vztahů a naší vzájemné komunikace. Rychlí máme být k naslouchání a pomalí k mluvení. Někomu to jde snáze jinému hůře. Záleží hodně na temperamentu. Ale skutečně naslouchat se potřebujeme učit všichni. A je to někdy skutečně učení nesnadné. Nesnadné proto, že je nám nějak přirozené, vnímat a hýčkat si především své vlastní názory, postoje a pohledy. Když mají lidé jiné názory a pohledy, nastává nejednou problém. Přestáváme si rozumět. Mluvíme všichni česky, ale přesto jako bychom hovořili dvěma odlišnými jazyky

Jakub nám na cestu práce s naší jinakostí a odlišností, dává do rukou jeden výborný nástroj. Nástroj na to, aby se diskuse v církvi a mezi křesťany nezvrhla v krvavé kolbiště, je *naslouchání*. A Jakub říká: Milí křesťané, k naslouchání buďte rychlí. Mnohem, *mnohem* rychlejší a pohotovější než k mluvení. Různé šrámy a jizvy si z naší vzájemné komunikaci odnášíme někdy právě proto, že si neumíme naslouchat. Nesmíme se zde dopustit běžné záměny. Nestačí druhého slyšet. Jde o to mu také opravdově naslouchat. To jsou dvě odlišné věci. Můžeme druhého slyšet, ale nepochopit ho, neporozumět mu. Nemáme dost chuti nebo trpělivosti pokusit se druhému skutečně porozumět. Někdy druhého sice vyslechneme, ale jde to úplně mimo nás. Máme přece už připraven *svůj* pohled, *svůj* názor, *svou* odpověď – samo sebou tu lepší. Pokud ale v našem rozhovoru o odlišných pohledech a názorech nedojde ke vzájemnému naslouchání, zvrtné se to vždy v umíněnost a vzájemnou zaslepenost. A tam nikdy nebývá daleko k hněvu. Snad proto Jakub v souvislosti s nasloucháním a mluvením zmiňuje také hněv. Pokud si nebudeme naslouchat a nebudeme se snažit si navzájem porozumět, snadno dojde ke hněvu. Ovšem k takovému hněvu, který nic neposouvá, neřeší, spíše jen boří a zasévá odcizení a rozdělení. Jako věřící lidé můžeme mít tendenci považovat svůj hněv nad jinakostí druhého za hněv *svatý*. Vždyť nám jde v církvi o Boží věc! Ale Jakub nám říká – *Lidským hněvem spravedlnost Boží neprosadíš*. Neříká nám, že hněv je vždycky špatný. Jen nám říká, abychom byli velmi pomalí v hněvu. Podobně jako máme být pomalí v mluvení. Hněv má v našem životě své místo. A musíme umět ho projevit zdravým způsobem a ve vhodný čas. Není zlý sám o sobě. Ale Jakub mluví o hněvu, který vyplývá z deficitu v naslouchání a porozumění. Je to hněv z netrpělivosti a z touhy po sebeprosazení. Pokud nemáme chuť druhému naslouchat, ochotu mu porozumět a vzít ho vážně, dojde nám s ním brzy trpělivost a začneme jednat podrážděně. Když se na někoho naštveme, zkusme se zamyslet nad tím, proč nás ten druhý tak zlobí. Možná to budeme svádět na jeho zpozdilost, nechápavost nebo dokonce duchovní a křesťanskou zaostalost, ale při hlubším pohledu možná objevíme nepříjemnou pravdu, že nám ten druhý pouze „narušil naše kruhy“, a my to nesneseme. To, co někdy oblékáme do hávu svatého boje o Boží věc, nemusí ve skutečnosti být ničím jiným než bojem o vlastní sebeprosazení. Ono to zní a vypadá lépe, když tomu dáme ten *svatý* háv. Ale možná se pod tím svatým hávem skrývá obyčejná lidská antipatie. Proto nás Jakub vede k naslouchání. K opravdové snaze druhému porozumět, pochopit ho a v jeho odlišnosti jej i přijmout, byť s ním nemusím souhlasit. Ale dovolit mu to právo vidět věci jinak. A pokud to dokážeme, pokud dokážeme být rychlejší k naslouchání než k mluvení a hněvu, pak je zde naděje, že i v naší odlišnosti dokážeme nakonec najít společnou řeč. Možná, že když se skutečně nad tím, co ten druhý říká, zamyslíme, objevíme, že nakonec nejsme tak odlišní, jak se nám zprvu zdálo, že nám jde nakonec o stejnou věc, byť o ní smýšlíme tak odlišně. Jistě to nemusí nastat vždy. Ale možná to nastane mnohem častěji, než si myslíme.

8. Odpouštějme si navzájem a prosme za odpuštění. Mt 18,21-22: „*Tehdy přistoupil Petr k Ježíšovi a řekl mu: 'Pane, kolikrát mám odpustit svému bratru, když proti mně zhřeší? Snad až sedmkrát?' Ježíš mu na to odpověděl: 'Pravím ti, ne sedmkrát, ale až sedmdesát sedmkrát'*“ Je jisté, a máme s tím určitě i osobní zkušenost, že i při sebelepší snaze o naslouchání a porozumění, si přesto v určité chvíli neporozumíme a třeba se i nějak navzájem zraníme. Nemyslím zrovna nožem nebo pěstí. Na to jsme přeci jen dosti kultivovaní. Ale vnitřní zranění mohou být neméně ostrá a palčivá. Snažíme se o porozumění a souznění, chceme ve vzájemné komunikaci stále růst a zrát, ale v této pozemské realitě asi nikdy nedojdeme „ráje mezilidských vztahů“. Ani v rodině, ani v církvi. Přes všechnu snahu (se kterou nikdy nesmíme přestat), dochází také i ke zraněním. Co s tím? V naslouchání se snažíme stavět nějaký most. Ale co když ho místo stavění zboříme? I to se stává. Bible nezná jiné řešení než odpuštění. Není jiné řešení. Není jak jinak znovu začít stavět zbořené mosty než skrze vzájemné odpuštění a smíření. Možná se nám to zdá těžké a v akutním stádiu vlastně až nemožné odpustit druhému křivdu, ponížení, nepochopení, tvrdost nebo pomluvu. A někdy to vyžaduje určitý čas, zápas, modlitby a mnohou vnitřní práci, než dokážeme druhému ze srdce odpustit. Závisí při tom hodně na míře, velikosti a hloubce zranění. Ale nakonec přece zjišťujeme, že není jiné cesty. Jenom odpuštění přináší uzdravení. Proto je

v evangeliu ta zdánlivě tvrdá řeč Ježíšova: „*Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení*“ (Mt 6,14-15). Tomuto slovu v evangeliu předchází Modlitba Páně. Už v ní je téma odpuštění zvýrazněno: „*A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům*“. A jako by to ještě nestačilo. Hned po jejím skončení se k ní Ježíš vrátí a přidá tu již zmíněnou větu: „*...Jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení*“. To zní jistě velice tvrdě. Ale učíme se tomu rozumět právě v tom smyslu, že bez odpuštění pro nás skutečně není cesty dál. Staneme se vězni něčeho, co nás bude spolehlivě ničit. A to si Ježíš nepřeje. Touží, abychom byli vnitřně svobodnými. Ale svobodnými se nestaneme, dokud také neodpustíme druhým.

Odpuštění je vlastně nespravedlivé. Znamená, že provinilci se nedostane podle zásluhy. Přitom všechno v nás volá po spravedlnosti. Ale Ježíš nám svým slovem také říká, že nelze pro sebe žádat milost, když pro druhé požadujeme spravedlnost. Nemůžeme chtít odpuštění od Pána Boha pro své hříchy, když nebudeme chtít odpustit druhým jejich provinění vůči nám. Byl by v tom nesnesitelný odpor. Ale někdy k tomu přece tihneme. Pro sebe bychom rádi milost, zatímco pro druhé trest. A co je neodpuštění jiného než jistá forma trestu. Sice druhého nemůžeme někam zavřít, dát mu pokutu nebo se mu nechceme nějak zjevně mstít, neboť je to pod naši úroveň. Ale trestáme ho aspoň tím, že mu neodpustíme. Odpuštění není lehké, bývá někdy docela bolestné a někdy se dokonce zdá být až nemožným. Ale tak jako nemůžeme svobodně a radostně žít s vlastním hříchem, dokud ho nevyznáme Bohu, nemůžeme svobodně a radostně žít ani s hříchem druhého proti mně, dokud mu neodpustíme. Jenom odpuštění přináší uzdravení, jenom odpuštění buduje zbořené mosty, jenom odpuštění přináší budoucnost.

9. S Boží pomocí hledáme řešení případných konfliktů. S tím souvisí i předposlední výzva naší dohody. Dotýká se našich vzájemných konfliktů. Můžeme si k tomu připomenout Ježíšovo slovo: „*Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeň, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar*“ (Mt 5,23-24). Komunikace je most. Konflikt je náraz do zdi. Nebo můžeme použít obraz srážky dvou či více automobilů. Když dojde ke kolizi na silnici, doprava se na nějakou dobu zastaví. Přijede policie, někdy i sanitka a v nejhorších případech dokonce pohřební vůz. Záleží na závažnosti srážky. Odřené plechy se mohou vyřešit rychle a více méně bezbolestně. Čím je náraz silnější, tím je to složitější. Policie vyšetřuje, záchranáři ošetřují... Není možné jet dál. Je třeba kolizi řešit, kontaktovat pojišťovny, někdy je třeba léčení. A někdy už není pomoci. Když nastane konflikt, náraz ve vztazích, také to v tu chvíli nejde dál. Aspoň ne hned. Samozřejmě i zde hodně záleží na síle nárazu. Čím je konflikt silnější, tím více času bude žádat jeho řešení a léčení. A v nejhorším případě přijede i ten pohřebák. To je tehdy, když se konflikt dostane do slepé uličky a vlastně se už ani neřeší. Lidé se rozhodnou pro zákopovou válku. To je pak skoro jako smrt ve vztahu. Věříme, že je v Boží moci, aby naše vzájemné konflikty nikdy nedospěly do pohřebního stádia. Ale může se to stát! Nemohou i v církvi nebo v rodinách nastat vztahové hřbitovy, kdy lidé po léta, ba desítky let v sobě nosí starou křivdu a nedokáží jeden druhému pohlédnout do očí. Jistě, je to extrém. Ale nemůže se to stát? Na začátku byl nějaký konflikt. Může být. To je realita. Kdo kdy nezažil nějaký konflikt v rodině nebo v církvi? Konflikt ještě neznamená katastrofu. Ovšem pokud konflikt není zvládnut a dořešen, přejde nenápadně z fáze akutní a viditelné do fáze podhoubní a neviditelné. Emoce se vyčerpají, lidé se unaví a rezignují. Navenek už konflikt není. Nikdo se už přece nehádá. Ale mezi dotyčnými stranami to skutečně vypadá jako na hřbitově. Proto v Dohodě zaznívá také výzva k *hledání řešení* případných konfliktů. A to s *Boží pomocí*. Bez Boží pomoci se neobejdeme. Předivo vztahů a konfliktů je někdy velice složité, zranitelné a citlivé. S Boží pomocí můžeme hledat řešení svých konfliktů. Jistě v té Boží lékárnice nebude chybět obnova naslouchání a vzájemné odpuštění, jak jsme o nich hovořili před tím. Bude také jistě třeba nějak restartovat, možná rekonstruovat vzájemný vztah. Ke konfliktu jistě nedošlo jen tak. Něco nás k němu přivedlo. A to něco je třeba nějak uvidět a pochopit, aby do budoucna mohl mít náš vztah šanci se posunout a nevracela se ta samá kolizní schémata. Zase je to o naslouchání – sobě i druhým. To není snadné. A někdy k tomu budeme potřebovat pomoc někoho dalšího. Jistě především Pána Boha, který „zpytuje srdce i ledví“ a otevírá naše oči, aby viděly pod povrch. A Boží pomoc nám přichází i skrze druhé lidi, kteří nám naslouchají a modlí se s námi i za nás. Dohoda jistě nechce přinést řešení konfliktů. To je věc někdy dosti složitá i dlouhodobá. Ale chce povzbudit onu ochotu a touhu po smíření.